

Føroyingar og bretar aftur til samráðingarborið:

Avtala millum Grønland og Ísland týdning fyri Føroyar-UK

Tað var undir eini arbeðara-stjórn, at bretar settu ynski fram um, at miðlinjan skuldi vera fiski-mark. Nú Grønland og Ísland hava avtalað, at miðlinjan har skal vera bæði fiskimark og undirgrundarmark, kann slíkt modell gerast aktuelt í samráðingunum millum Føroyar og Bretland.

JAN MÜLLER

Nú um dagarnar frættist, at samráðingarnar um markið millum Føroyar og Bretland, verða uppførtir í Keyptmannahavn tann 16. juli. Tað er meira enn eitt ár síðani, at fundur var millum partarnar. Hesa tíðina hava bretar havt til at umhugsu eitt nýtt útspæl og var ætlanin at halda fund 2. apríl, men so kom bretska valið, og samráðingarnar vórðu útsett í óásetta tíð.

Bretar umrøddu miðlinju alment

Hetta árið meðan bíðað hevur verið eftir bretska útspæli, hava verið ymsar viðmerkingar frá bæði al-

mennari síðu og frá oljufeløgum.

M.a. kom fram í røðu, sum táverandi orkumálaráðharrin Frazer helt fyri oljvinnufólki, orðið miðlinja. Ráðharrin brúkti fyri fyrstu ferð vendingina miðlinja í sambandi við samráðingarnar við føroyingar. Hann segði m.a., at tað hevði skund at fáa eina miðlinju uppá pláss. Frammanundan hava bretar als ikki viljað tosað um miðlinju, tí krøv teirra hava gingið nógv longur enn til eina miðlinju.

Um hetta vóru nýggir tónar frá bretska síðu ella tað bara var talan um eitt málbrúk, sum ikki varð nýtt áður, vita vit av góðum grundum ikki, tí einki útspæl hevur verið frá bretska síðuni. Men tað kann vera, at tað, sum her er komið fram, verður nakað av tí, sum verður við í útspælinum tann 16. juli.

Sjálvt formaðurin í føroysku samráðingarnevndini var positivt bilsin av, at bretar alment vóru farnir at brúka orðið miðlinja í sambandi við marknatrætuna, tí tað orðið hava teir ikki brúkt áður - í hvussu er ikki í hesum samráðingunum.

Síðani er tað eisini hent, at bretar einsíðugt hava gjørt av at designera part av Hvíta økinum, tí olja er funnin har nærhendis. Talan er her um øki, sum føroyingar annars ikki hava gjørt krav uppá men sum higartil hevur verið uttan fyri alment designerað bretska øki.

Tað hevur formaðurin í føroysku samráðingarnevndini so gjørt viðmerkingar til og hevur sagt, at við einvíst at taka slíkt stig hava bretar brotið javn-

Emdund Joensen, lögmaður sigur við bretska útvarpið (sendingin kemur í næstum), at føroyingar eru sera ónøgdir við bretska stöðuna í marknatrætuni

vágina í samráðingunum.

Oljuindnaður ótolnast

Síðani hava vit eisini hoyrt, at oljvinnan er vörðin ótolin og hevur lagt trýst á bretska stjórnina at fáa gongd á samráðingarnar.

Eisini er tað komið fram, at føroyskir politikarar við lögmanni á odda eru ikki serliga fúsir til at knýta samvinnu ella hava samskipti við Bretland, soleingi bretar fasthalda síni órimligu marknakrøv.

Umframt hetta hevur Bretland fingið nýggja stjórn, og tað kann fáa avleiðingar fyri samráðingarnar.

Afturat hesum er so tað hent, at grønlendingar og íslendingar hava gjørt eina fyribils semju um markið millum londini. Og her verður miðlinjuprinsippið

brúkt tó við ávísun undantaki, har tað umstrídda økið verður býtt millum partarnar.

Síðani vit hava verið til samráðingarborðið seinast hava tí verið fleiri ymsar „meldingar“, sum kunnu koma at ávirka samráðingarnar so ella so.

Soleiðis sum Sosialurin skilur stöðuna, so hava bretar tikið aftur síni upprunaliga krøv, ið varð at fáa rættin til ein stóran part av føroyska landgrunninum.

Um somu tíð hava føroyingar alla tíðina hildið fast um miðlinjuprinsippið. Av tí at samráðingarnar eru í trúnaði ber ikki til at fáa nakað fíktiligt at vita, men kortini hava her vit loyvt okkum at rekonstruera nakað av tí, sum er hent.

Meðan bretar sostatt hava gjørt krav uppá øki, sum liggja langt inni á føroyska landgrunninum, so hava føroyingar ikki sett nakað annað krav fram enn, um at miðlinjan, sum hevur verið brúkt sum fiskimark, eisini skal vera undirgrundarmark.

Nú bretar hava designerað part av tí Hvíta økinum kundi hóskandi verið spurt, hví føroyingar tá ikki eisini gera tað sama. Sosialurin skilur, at føroyingar kenna seg ikki at hava nakra juridiska grundgeving fyri at designera øki, sum liggja eystan fyri miðlinjuna.

Krivið hjá føroyingum røkkur nettup út til miðlinjuna og ikki longur. Árni Olafsson, leiðari av føroysku samráðingarnevndini ynskir ikki at gera viðmerkingar til samráðingarnar annað enn tað, at hetta at bretar við síni designering hava pilkað við

Upprunaliga vildu bretar ikki tosa um miðlinju og søgdu, at fyri tað at miðlinjan var fiskimark, so nýttist hon ikki at vera undirgrundarmark. Føroyingar harafturímóti hava gjørt galdandi, at tað er heilt ónátúrligt, at fiskimark og undirgrundarmark ikki fylgja somu linju. Hetta er eisini tað sum aljóða havrættur leggur seg eftir í dag.

Komu við fiskimarki

Men nú tykja bretar so bráðliga kortini at vilja tosa út frá eini ella aðrari miðlinju - hava vit eitt nú orðini hjá Fraser í huganum. Sjálvir hava teir kravt í sambandi við uppskot teirra um ástan av fiskimarki, at óbygdur klettur vestan fyri Hetland so sum Sula skerid og St. Kilda eru grundlinjupunkt og harvið skulu avgera, hvussu miðlinjan skal teknast. Føroyingar hava bara viljað góðtikið St. Kilda sum slíkt grundlinjupunkt, tí har búðu fólk til í 30-unum og í dag er ein hernaðarstøð har.

Vit hava spurt Árni Olafsson, um tað kann koma hartil, at føroyingar fara at designera ella geva oljufeløgum loyvi at bora í øki, sum er umstrítt! Hann sigur, at slíkt stig mugu vit vera ógvuliga varnir við at taka, tí oljufelögin vilja til eina og hvørja tíð vera varin, tá talan er um at gera flögur í einum øki, har ognarrætturin er óvissur.

Vit hava spurt Árni Olafsson, har tað umstrídda økið millum Føroyar og Bretland í veruleikanum er - og um hvussu stóran part av føroyska landgrunn-

jávnvágina í samráðingunum, gevur føroyingum høvi til at gera sær nakrar tankar um júst broyttu jávnvágina. Hann vil tó einki siga, um og nær føroyingar fara at fyrítaka sær nakað út frá hesum máli.

Føroyska krivið er miðlinja og skilur Sosialurin, at her er talan um eina samanhangið argumentation, sum juridiskt stendur væl.

Socialurin hevur annars frætt, at lögmaður skal hava úttalað seg rættiliga hvassorðað í samrøðu við tíðindamann frá BBC, sum hevur gjørt sending um marknatrætuna. Sendingin kemur ein av fyrstu døg-unum.

Sambart hesi sending skal lögmaður hava víst á sína stóru ónøgd við bretska, tí teir hava borið seg at sum spælari, ið broytir spællreglurnar, meðan hann spælir.

Í 1977 var tað størsta sjálvfylgja av verðini sæð við bretska eygum, at fiskimarkið skuldi vera miðlinja, og tað góðtøku føroyingar. Hetta var tá eisini uppskotið hjá táverandi bretska arbeðara-stjórnini.

Óg eitt tilboð, sum ein hevur góðtikið plagur ein at meta sum eina avtalu. Men tá so partarnir møtast nøkur ár seinna, spæla bretar bráðliga við heilt øðrum reglum. Bráðliga hevur miðlinjan ongan týdning, og hetta er rættiliga langt frá tí hugtakinum, sum bretar annars sjálvir hava uppfundið, nevniliga „fair play“.

Socialurin, sum hevur havt samband við bretska journalistin, sum gjørt hevur sendingina, hevur eisini fingið at vitað, at lögtingsmaður, sum er við í bretska útvarssendingini, heldur tað ikki vera óhugsandi, at føroyingar fara at taka til viðgongd stig, um tað visir seg, at bretar bara draga samráðingarnar út fyri at halda føroyingar „hen“.

Vit hava spurt Árni Olafsson, um tað kann koma hartil, at føroyingar fara at designera ella geva oljufeløgum loyvi at bora í øki, sum er umstrítt!

Hann sigur, at slíkt stig mugu vit vera ógvuliga varnir við at taka, tí oljufelögin vilja til eina og hvørja tíð vera varin, tá talan er um at gera flögur í einum øki, har ognarrætturin er óvissur.

Vit hava spurt Árni Olafsson, har tað umstrídda økið millum Føroyar og Bretland í veruleikanum er - og um hvussu stóran part av føroyska landgrunn-

Dánjal Nolsøe hevur verið Føroyum ein týðningarmikil og sera gløgur ráðgevi sigur Árni Olafsson, formaður í føroysku samráðingarnevndini. Dánjal doyði fyri stuttum. Her er hann saman við Halgír W. Poulsen, sum eisini í mong ár átti ein týðandi leiklut í samráðingunum.